

ქარიშხალი

№ 3.

კვირა, 5 აპრილი 1907 წ.

№ 3.

შინაბარსი: 1) რევოლიუცია და ღუმა.—2 „ისრის“ ნასროლი, „ფუტკრის“ ნაკბენი და მისი გაკეთებული „თაფლი“ და „სანთელი.“—3 ფელეტონი: ძირითადი საფუძვლები სინდიკალიზმისა.—4 სოც-დემოკრატიული პარტიის და ანარქისტული პიანჭველა, მწერალი უდაბნოში და უქმროთ დაბერებულ ქალწულთა გალობა ვაი-ვაი-ვაის ხმაზე.—5 უკბილოთა კბენანი და უგუნურთა მსჯელობანი.

ვოლფციის ბანაკიდან კოლფციის ბანაკში, შემდეგ ს. რევოლიუციონერები და სხვა ვოლფციკოვსკი სოციალისტები. სოციალისტები და რევოლიუციონერი ხალხი კი დარჩა პირში ჩაღა გამოვლენული.

რევოლიუცია და „ღუმა“

რუსეთის რევოლიუციონერთა მოძრაობა სისწრაფით ასწორებდა ცხოვრების აღმართ-და-ღმართებს მისი უდიდესი განვითარება მივიდა 17 ოქტომბრის დათმობამდე შეუჩერებლად. აქედან იწყება რეაქციის უკანასკნელი ძალების შემოკრება რევოლიუციის შემდეგ განვითარების შესაფერხებლად. ბოლოს უკანასკნელ გენერალურ ბრძოლას მოსკოვში 14 ნოემბერს განმათავისუფლებელ და დამაბრკოლებელ ძალებს შორის.

რეაქციამ გაიმარჯვა ფიზიკურად, მაგრამ მისი გამარჯვება პირობის გამარჯვება იყო. ამ გვარი, სამხედრო რეაქციის ფიზიკური გამარჯვება ნიშანი იყო ამ ნიადაგზე მისი დამარცხების ახლო მომავალში. მაშინ დადგა ახალი რეაქციის ხანა—ხანა მოქალაქეობრივი რეაქციისა—რომელიც გამოიხატა პირველ „ღუმაში.“ „ღუმის“ საშუალებით რევოლიუციონერმა მოძრაობამ იწყო შესუსტება თავის საზარლოდ და სასარგებლოდ რეაქციისა, რომლის ბანაკი იზრდებოდა „პერეპეჩნიკებით“ რევოლუციონერთა ბანაკიდან; კადეტთა პარტიის „პერეპეჩნიკობას,“ რაც მოსალოდნელი იყო მოჰყვა ვოლფციკოვს სოციალისტების „პერეპეჩნიკობა,“ ჯერ ს. დემოკრატია გადავიდა რე-

„ისრის“ ნასროლი, „ფუტკრის“ ნაკბენი და მისი გაკეთებული „თაფლი“ და „სანთელი“

ბოდიშს ვიხდი „ქარიშხლის“ მკითხველებს წინაშე, რომ იძულებული ვრჩები, სხვათა შორის, დრო დავაკარგვინო იმ პასუხის წაკითხვაში, რომელიც დაიმსახურა „ისარმა“ და მისმა ცრუ ფუტკარმა.

წვერ მოტეხილ და ჩლუნგ „ისარს“ მოემატა წარსულში ჩლუნგად და უნიჭოთ ცნობილი „ფუტკარი,“ qui se ressemble s' assemble, дурак дурака видит из далека. დიან „ფუტკარი“ და „ისარი“ ნიუტონის მიზიდულების კანონის დემონსტრაციას ახდენენ თავიანთ მკითხველების წინაშე. მხოლოდ იმ განსხვავებით, რომ ნიუტონის მიზიდულების კანონში მიზიდულების საფუძველი მასაა, მაშინ როდესაც „ისრის“ და „ფუტკრის“ მიზიდულების საფუძველი სიჩლუნგე, უნიჭობა და სისუსტეა.

„ისრის“ ბუხვალტერმა, ჯერ იყო და ისე მედიდურად გადმოგვხვდა, თითქოს რომ ფორიან ან ფიტეატროვი იყოს პამფლეტების წერაში. შემდეგ ისე, თითქოს დიდი მეცნიერი და ბოლოს გადასძრა შარვანდელი პამფლეტისტი, მეცნიერისა და საქმე იქამდის მივიდა რომ მებრძოლი ლომის ქურქიც გადაუვარდა და გამოაჩინა ყარაბაღის ოთხფეხი მცხოვრების მშვენიერი კურები; ჩვენ ტალახიდან აქეთ ვეზი-

საქართველოს
პარლამენტის
ბიბლიოთეკა

F/L 56

დებოდით და „ისარი“ კი ისეთი გაიწია, რომ სულ მთლად ჩაიმალა წუმბეში. თუ „ისარს“ ჩვენი პურის მარცვალი იალბუზად მოეჩვენა, ჩვენი ბრალი არ არის.

„ისარმა“ ჯერ დაჰგმო ლანძღვა-გინება, რომელიც ჩვენ ნაწერში მოეჩვენა და შემდეგ თვით შეუდგა „ქეშმარიტ გინებას“, როგორც შეჰფერის „ქეშმარილ ქართელთა“ ორგანოს და გაამართლა თქმულება; *le chien viens à son vomissement.*

„ისრის“ ცრუ „ფუტკარი“ ძლიერ ბევრს ბზუის და ამით სურს თავი ფუტკრად მოაჩვენოს მკითხველს. ბუზი ფუტკრის ტყავში გახვეული ლაპარაკობს ჩემს უნიჭობაზე და უფიცობაზე და არაფერს ამბობს თავის ცოდნაზე და ნიჭზე *Baton*-სავით.

ფუტკრის ტყავში გახვეული ბუზის ნიჭი, რომელიც შესდგება სიჩლუნგეში უკვე ცნობილია ქართულ ლიტერატურაში; ცოდნა კი, თავის სპეციალობაში არ აქვს ხეირიანი და საზოგადოებრივი მეცნიერების არ სმენია არაფერი და არც ეხლა ე მის.

რომ ამ ვაჟბატონს, რომელიც არც შორს არის საიქიოს საზღვრებიდგან, არაფერი ესმის, ცხადია იქიდგან, რომ ჯერ წერილი არც კი დაწყებულია და ის გულ ამომჯღარი აფრქვევს ცეცხლს; ცეცხლი ჩვენ ბევრი დაგვინთია ჩვენი ხელით და თქვენ კი სხვისი ხელით ანთებული გინახავთ, მაგით ვერავის შეაშინებთ; ფრთა მოტეხილი ბუზი ამბობს, რომ იძულებულია ანგარიში გამიწიოს, სულ ტყუილად იწუხებს თავს თანასწორ პირობებში თქვენ ვერც ერთ მწერალს ვერ გაუწევთ ანგარიშს ძალიანაც, რომ მოისურვოთ.

რაც შეეხება მიკიტნობას, უნდა მოვახსენოთ ქართველ პურიშკევიჩს, რომ მიკიტანი უფრო მაღლა სდგას, ვინემ თქვენისთანა ბუზი— მიკიტანი საქმელს მაინც აკეთებს და თქვენისთანა ბუზი კი პარაზიტობას ეწევა.

რაც შეეხება ბუზის პროტესტს აქლემების, ჭიანჭველების, კიდევ უფრო დაბალი ცხოველების და ვირების წინააღმდეგ, ცოტა დაგვიანდა პროტესტი და ეხლა ბუზი ტყუილად ბზუის. პროტესტი ადრე უნდა გამოეცხადებია და აღარ მოჰყვებოდა მათ რიცხვში, გამორიცხვიდნენ თავიანთ „ისრის“ საზოგადოებიდგან.

ამ საზოგადოებაში მეტია ლაპარაკი ფილოსოფიაზე აზრზე და გვიკვირს რად ლაპარაკობს ბუზი, რა ბუზის საქმეა ფილოსოფია და აზრი. მოეხსენება მკითხველს, რომ ლოლიკა ფილოსოფიის დარგია, ვნახოთ ამართლებს თუ არა ფილოსოფიის მოთხოვნილებას და თვით უბრალო მოსაზრების პირობას ჩვენი ბუზი, რომელიც ბევრს ბზუის, და უფრო მეტს სტყუის. ბუზი ბზუის, რომ „მართალი მოგახსენოთ, არა მწადია ვქექო ნაგავი, და შევეხები მხოლოდ ერთ საკითხს, რომელიც“ თურმე ჩემ ფილოსოფიურ უსუსურობას ნათელჰყოფს.

თუ „ქარიშხალი“ ნაგავია და არ სურს ჰქექოს ნაგავი მაშ რად ჰქექს ამ ნაგავს, რად ეხება „მხოლოდ ერთ საკითხს“ ამ ნაგავში გამოქექილს მის მიერ, სად არის აქ ლოლიკა? არსად! ბუზს ლოლიკა არა აქვს!

სტყუის ბუზი, როდესაც ამბობს, რომ იგი (მე) „ლამობს ერთის დაკვრით (?) წესი აუგოს ქართველ ერს.“ ჩემს ნაწერში ერთი სიტყვაც, ერთი წინადადებაც კი არ იძლევა საშუალებას ამგვარი არა თუ აზრის ამოკითხვისას, არამედ დასკვნისას. სტყუის ბუზი, როგორც მღვდელი.

ბუზი ძლიერ ბზუის იმ აზრის წინააღმდეგ, რომ მე „პოგრომშიკები“ კრუშევანები და პურიშკევიჩები ვუწოდებ „ისრის“ პანთეონის უკვდავთ და ახლად მომკვდარს, რომელიც ჯერ გზაშია ამ პანთეონში შესასვლელად.

ღიახ მე ამ წმინდა გუნდის წევრებს, რომელიც იბრძვიან(?), სხვათა შორის საქართველოს ზოლიტიკურ თავისუფლებისათვის,“ ვუწოდებ „პოგრომშიკები,“ მაგრამ დღესავით ნათელი და ბუზის არსებობისავით მართალია რომ საქართველოს ზოლიტიკური თავისუფლება არის ქართველ გაბატონებულ კლასის თავისუფლება და ანაქანთაჟების სოციალური თავისუფლება. ცნობილია თუ, როგორ „პოგრომებს“ ახდენს და როგორ უსინდისოდ და მხეცურ სიმკაცრით აქრამბს ზოლიტიკურად თავისუფალ ნაციაში გაბატონებული კლასი დამონებულ კლასის მოძრაობას.

რაც შეეხება ჩემ მიერ აზრების არევა-არევის და ბუზის მიერ დალაგებას გვიბობის ნება ჩვენი ოჯახი ჩვენვე დავალაგოთ, მით უფრო, რომ ბუზი ავტონომისტია.

რაც შეეხება არევ-დარევას უნდა მოვხსენოთ რომ გიეს, ქკუაზე არეულ-დარეულს სხვაც არეულ-დარეული ჰგონია, ჯერ ბუზმა კარგად გაარკვიოს ტერიტორია და მიწა და შემდეგ შეიძლება ტერიტორიალურ სამზღვრის და წარმოების საზღვრის ერთი მეორესაგან გარჩევას; ასე ეგონება კაცს, რომ ბუზს იდიოტობით სურს თავი ისახელოს. გეროსტრატმა ხელოვნების ნაყოფის—ტაძრის დაწვით და დაწვრებით ისახელა თავი, ბუზს უნდა იდიოტობით—გონების უარყოფით უნდა ისახელოს თავი.

ბუზი რაღაი შედგა თავის იდიოტობით სახელის მოხვეჭის გზაზე, აღარ ჩერდება შუა გზაზე და სურს დამთავრებულ იდიოტად გადაიქცეს.

თუმცე ის ვინც პოლიტიკურ თავისუფლებას უარჰყოფს უსათუოდ ეს-დეკების წრეში უნდა ჩაეწეროს.

ეს-დეკები დღევანდელ პირობებში უარჰყოფენ ქართველ ერის პოლიტიკურ ავტონომიას და არა ყოველ შემთხვევაში, ჩვენ კი ყოველ შემთხვევაში, რომლებიც ესლა შეგვიძლია გავითვალისწინოთ, დიდ უბედურებათ ვთვლით ქართველ ერისთვის პოლიტიკურ თავისუფლებას—გაბატონებულ კლასთა თავისუფლებას. დიხ თქვენ მინიშუმი და მაქსიმუმი ვერ გავირჩევით და მიუხედავად ამისა მინიშუმს უმაქსიმუმოთ და მაქსიმუმს უმინიმუმოთ არ ახსენებთ თქვენი ორკეც ბუგალტერიის პატრონი.

როდესაც ბუზს გაუქირდა „ქარიშხლის“ არა „წმიდა“ ძალებთან საქმე, მაშინ მოჰყვა პირჯვრის წერას და წმინდანების სახელების ლულ-ლულს: გარბალდი, კოსტიუშკო, მაძინი და სხვა.

ეს მებრძოლნი თავიანთ თავს სოციალისტს არ უწოდებდენ და შეუგნებლად ცდილობდენ პოლშის, ვენგრიის იტალიის „პოგრომშიკების“ პოლიტიკურ განთავსუფლებას. იტალიის „პოგრომშიკებმა“ განთავსუფლდენ თუ არა შეუდგენ პოგრომშიკობას, პოლშის დაფარული პოგრომშიკებს ჩვენებურ ფედერალისტებისავით ბედმა არ გაუღიმა, ვენგრია კი დღეს ეწვეა რეპეტიციას „პოგრომშიკული“ პიესისას.

ლოდ მაშინ, როდესაც ურთიერთობა საზოგადოების, საზოგადოებრივი განვითარების და მისი არსებობის პირობების, წრის შორის ვითარდება. პროცესი საზოგადოებრივი განვითარებისა ორ გვარია, რადგან ეს ურთიერთობა საზოგადოებრივი არსებობისა და წრის შორის ორ გვარია.

ერთი, როდესაც საზოგადოებრივი განვითარების წრე, რომელშიდაც ეს განვითარება სწარმოებს, აღმოუჩენს უდიდეს დაბრკოლებას და მეორე, როდესაც წრე უმცირეს დაბრკოლებას წარმოადგენს. ამის და გვარად პროცესისიც საზოგადოებრივი განვითარებისა სწარმოებს ორი მხრით ან უმცირესი დაბრკოლებისაკენ, ან უმეტესი დაბრკოლებისაგან.

ეგრედ წდღებულო ძველი კულტურები წარმოიშვა დიდ მდინარეთა ხეობებში; ეგვიპტის, კალდეის, ჩინეთის და ინდოეთის საზოგადოებრივი ცხოვრება ჩაისახა და განვითარდა ნილოსის, ტიგრის და ეფრატის, იანცის-

ფელეკონი

მ ი რ ი თ ა დ ი ს ა ფ უ ქ ე ლ ე ბ ი .
(გავრძელება *)

წესი და საშუალება განმათავისუფლებელი მოძრაობისა. წესი და საშუალება პოლიტიკური მოძრაობისა. თავისუფალი კავშირი ბრძოლის და შემოქმედების აწმყოში და მომავალში—სინდიკალიზმი და იძულებითი კავშირი ბრძოლის და შემოქმედების აწმყოში და მომავალში—პარლამენტარიზმი.

სოციალურ მოფლენათა განვითარების ზრცტქსი. საზოგადოებრივი არსებობა, საზოგადოებრივი ცხოვრება, როგორც ყოველი მოვლენა არსებობს უმცირესი დაბრკოლების წრეში, ე. ი. იმ პირობებში, რომლებიც შესაძლებელს ხდიან მის არსებობას. საზოგადოების არსებობის, საზოგადოებრივი ცხოვრების განვითარების პროცესი შესაძლებელია, მაშასადამე, მხო-

*) იხ. ქარ. № 2.

ჩვენი ნაციონალ-ფედერალისტი ბუზი და ძმანი მ სი შეგნებულად ემზადებიან „პოგრომებისათვის“ თავის მომავალ, პრობლემატურ შინ მოსახდენად.

უტვინო პუბლიცისტმა **Baton**-ისაგან ვერ დაისწავლა მაინც, რომ ყველაზე გვიან ადამიანის ბიოლოგიური და ეკონომიური მოთხოვნილება ირღვევაო.

რამდენი ხანია „პუბლიცისტო,“ რომ ნაცია არსებობს?

ძალიან ცოტა, შედარებით ადამიანის საზოგადოებრივ არსებობასთან; მაშასადამე, რომელია უფრო ძირითადი—საზოგადოებრივი ჩაგვრა თუ ეროვნული?

ნუ იტყვივით თურმე „ყოველი კეთილ-შობილი მოაზრე“ „ასე ფიქრობს და მსჯელობს,“ როგორც ბუზი.

სალამი მის კეთილ-შობილებას ბუზს!

კეთილშობილი ბუზი ბრძანებს რომ „ვინც ამბობს, ეროვნულ ჩაგვრას ნუ წინააღმდეგებითო, ნება გვაქვს ვუწოდოთ მას „მიკიტანი“ და „ხულივანი.“ ღიახ ნება გაქვთ. ჩვენ, ერის სოციალური თავისუფლების მომხრეები, ჩვენ კი არ ვართ ეროვნული ჩაგვრის წინააღმდეგი, არამედ თქვენ, მომხრეები ერის გაბატონებულ

კიანგის, ინდის, და განგის ხეობებში, რომლებიც შეადგენდნენ ამ საზოგადოებათა ჩასახვის და განვითარების ხელის შემწყობ პირობებს, ე. ი. უმცირესი დაბრკოლების წრეს მათი არსებობისათვის, მოძრაობისათვის.

ამ გვარადვე ეკრძეოდებოდა ხმელთა შუა ზღვის კულტურა, საზოგადოებრივი ცხოვრება განვითარდა ხმელთა-შუა ზღვის მიდამოში. ხმელთა-შუა ზღვა აერთიანებს ქვეყნის სამ ნაწილს და ყოფს კიდევ ერთი მეორესაგან. სანამ მას გადასჭრიდა სავაჭრო და სამხედრო გემები, მანამ ის წარმოადგენდა უმეტეს დაბრკოლებას მტრული ძალებსათვის, რის გამო მის გარშემო ხალხები დაცული იყვნენ ამ მხრით შემოსევისაგან, შემდეგ კი, როდესაც ადამიანები შეეზილნენ და შეიგუენ ზღვას, ის შეიქმნა უმცირესი დაბრკოლების გზა, რომელიც აადვილებდა, ხელს უწყობდა საზოგადოებათა შორის ურთიერთობას.

ყოველი არსება ვითარდება მხოლოდ მისი არსებობის და განვითარების ხელის შემწყ-

ობის თავისუფლების—ერის პოლიტიკური თავისუფლების, არამედ თქვენ ნაციონალ-ფედერალისტები „სოციალ-ფედერალისტებად“ წოდებულნი ბრძანდებით მომავალი „პოგრომული“ შიკები“ და მაშასადამე ეროვნული ჩაგვრის მომხრეები, „მიკიტნები“ და „ხულივანები“ ბუზმა ზარბაზანი გაისროლა თავის ბანაკიდან მტრის ბანაკში, სადაც თავის დანიშნულებით უნდა ჩავარდნილიყო ის, მაგრამ ბუზურ უსუსურობამ ვერ შესძლო მეტი და ისევ თავი ღობის შიგნით დავარდა, ისევ თავის თანამომრებს მოაჩუქა.

Прицѣлился в ворона, попал в корову

სოც-ფედერალისტური აქლემი, მარტინისტული და ანარქისტული ზინანზვამული მწიკალი უდაბნოში და უმცირეს დაბრკოლებულ ძალწულთა გაღობვა-ვაი-ვაი-ვაის ხმაზე. *)

„ისრის“ მერანი, იგივე აქლემი დარბის „ისრისავე“ ასპარეზზე თვალ დახუჭული. მტკიცედ დარწმუნებულია თავის აქლემობაში და ამ ცრუ რწმენით თვალზე დაბნელებულად

*) იხ. ქარ. № 2.

ყოფს პირობებში, რომელშიდაც ის ნაკლებ ენერგიის ხარჯით სძლევს უმეტეს დაბრკოლებას და ამგვარ წრეს, ამ გვარ ცხოველყოფილობას საზოგადოებრივი არსებობის და განვითარებისათვის უმეტესი დაბრკოლებიდან და თავისუფლებიდან უმცირესი დროს და ენერგიის ხარჯით უმცირესი დაბრკოლებისა და თავისუფლებისაკენ უმეტესი ნაყოფის გამოღობით წარმოადგენს ხმელთა-შუა ზღვის ბასეინი.

დღეს უკვე ცნობილია და ახალა ფაქტები ახლოზღელი წარსულისა ამტკიცებენ, რომ ოკეანეთა სისტემა არის კიდევ უფრო უმეტესი წრე უმცირესი დაბრკოლებისა. ინგლისის, ავსტრალიის, იაპონიის და სხვა ოკეანეებში წრეში მყოფ საზოგადოებათა ცხოვრების განვითარება ამტკიცებს, რომ ოკეანე არის მეტად ხელის შემწყობი პირობა საზოგადოებრივი განვითარებისათვის.

ბრძოლა საზოგადოებისა ზღვასთან პროცესის ამ ბრძოლისა, რომელიც მიმდინა-

არავის ჩირად არ აგდებს. ის თავის სიბრმის წყალობით ვერავის ხედავს და ჰგონია, რომ ვერც სხვა ამჩნევს მის დახლოებულ, მრუდე ფეხებს და კუზიან ზურგს. მისთვის სამწერლო ასპარეზი ლიტერატურულ უდაბნოთ გადაქცეულა და თავის თავი ერთად ერთ მწერალ და მკითხველ ეგზემპლიარად მიაჩნია. ეს გარემოება ნებას აძლევს წამოკრძალოს ყველაფერი, რაც კი მოადგება აქლემურ ენაზე და ანდოს ქაღალს ყოველი აბსურდი, რომელიც კი დაეტივა მის აქლემურ გონებაში.

აი აქლემური ლიტერატურის ნიმუშებიც. „ჩვენთვის, როგორც აქტიურ სოციალზმის მომხრეთათვის, ძალიან დიდი მნიშვნელობა აქვს იმ შემოქმედებითს, თანდათანობითს მუშაობას, რომელსაც ასე საშინლად გაუბრალებენ სოციალ-დემოკრატები, ისე ანაქსიტები. წინა წერილში ვთქვი და ეხლაც გავიმეორებ, რომ თანდათანობას ჩვენ იმ აზრით ან გვესმის, როგორც რეფორმისტებს. რეფორმისტები თავიანთ თანდათანურის პოლიტიკით ახსებულ წეს წყობილებას საზღვრებს ანა სტაბილურობას, მთელ თავიანთ მოქმედებასა და იმედებს ლეგარულს, კანონიერს მუშაობაზე ამყარებენ. ჩვენს მიზანს კი ის უნდა შეადგენდეს,

რომ უმცირესი დაბრკოლებისაკენ დამტკიცებული იმ დიდი კულტურული ძალით, რომელსაც შეიცავს ინგლისი. აღმნიშნის გამარჯვება ზღვის სივრცის წინააღმდეგ იმავე დროს ხმელეთზე გამარჯვებაა. უმეტესი ზღვის სივრცის დაპყრობა არის ისტორიული ჰორიზონტის სივრცის გავრცელება. მაგრამ ცხადია ამასთანავე ისიც, რომ, თუ აღმნიშნთა საზოგადოება სავსე თასით ეზიდება თავის სასარგებლოდ, თავის განვითარებისათვის ენერჯიას ზღვიდან და ოკეანედან, ეს იმას ნიშნავს რომ ზღვა რეზერვარია იმ ენერჯიის, რომელიც გროვდება საზოგადოების გულში და ამით შეწყობილია ხელი საზოგადოებრივი განვითარების მოძრაობაში, რომელიც იმავე წყაროდან მიმართულია უმცირესი დაბრკოლებისაკენ, რადგან ზღვა კულტურისათვის საჭირო საზოგადოებრივი ენერჯიის წყაროა; კულტურა კი წესია, რომელიც სწარმოებს დაბრკოლებათა დაძლევით, მოძრაობით უმცირესი თავის-

რომ ბრძოლა თვით წეს წყობილების წინააღმდეგ იყოს მიმართული, მის საფუძვლებს შესხოს...

ჩვენის ასეთის პოზიციიდან, რა თქმა უნდა, შესაფერისი ტაქტიკაც გამომდინარეობს; ჩვენ არც სოციალ-დემოკრატების ბოზიცია მიგვანხნია ჭეშმარიტად და არც ანაქსიტების, მაშასადამე, ჩვენ ვერც ერთის ტაქტიკას მოვიწინებთ და ვერც შევინდებთ. ჩვენ უარვყოფთ, როგორც სოციალ დემოკრატების განსაკუთრებულ ლეგარულ ბრძოლას, რომელსაც შედეგად ყოველთვის გაოპორტუნის სტება მოსდევს ხოლომე, ისე ანაქსიტების განსაკუთრებულ რეფორმაციონერობას, მათს შეხედულებას პარლამენტალურ ბრძოლაზე. ჩვენს მოვალეობას მხოლოდ ის უნდა შეადგენდეს, რომ ამ ორგვარ ბრძოლის შორის მტკიცე და ნათელი საზღვარი იქმნას გაყვანილი, სრული ბოიკოტი ზარდამენტალურ ბრძოლისა რეაქციონური საქმეა, იგი მუშა ხაფხის ვნებას თუ მოუტანს, თორემ სასრულებლას ვერასოდეს“.

„ჩვენ ვიცით, რომ სოციალისტურ წეს წყობილებას ზარდამენტის საშუალებით ვერ განვხორციელებთ და ამიტომ მასზე ჩვენს იმედებს არც ვამყარებთ. მაგრამ თუ დავინახეთ, რომ პარლამენტის საშუალებით შეიძლება ისეთი ცვლი-

უფლებიდან უმეტესი თავისუფლებისაკენ სივრცის, დროის შემოკლებით და ენერჯიის ეკონომიით.

ასეთია პროცესი საზოგადოებრივი ცხოვრებისა, საზოგადოებრივი მოქმედებისა, მოძრაობისა და ბრძოლისა თავის საზოგადოებრივ მოთხოვნილებათა დასაკმაყოფილებლად.

ამ გვარსავე გარემოებაშია საზოგადოებრივი ბრძოლის პროცესი იმ წრეში, რომელსაც ხმელეთი ჰქვია. ისტორიული მოძრაობა, საზოგადოებრივი განვითარება დაჩქარებული და გაადვილებულია ვაკეში. ყოველი სუსტი საზოგადოებრივი ცხოვრება სუსტად დაცულია ვაკეში უმძლავრესი მტრისაგან, რომლისთვისაც ვაკე წარმოადგენს გზას უმცირესი დაბრკოლებისა. ვაკე ხელს უწყობს, როგორც მეჯოგეობას, ნომადთა მოძრაობას, ისე მიწადმოქმედებას; ის აკმაყოფილებს მოთხოვნილებას საზოგადოებრივი არსებობისას იმ გვარადვე, როგორც ხელს უწყობს მის დარ-

ლებების მოხდენა რამდენიმე, მარჯვლად, სრულად-
 ლისტურ იდეალისაგან დაშორებულნი არიან, მაგრამ მშრამეულ საღისისთვის კი მაინც სსსარკე-
 ბლად, ჩვენ მივიღებთ მინაწილებს ჰარჯაქსში“.
 „მაგრამ ჩვენ არ ვითარო საბუთი არა გვაქვს
 საკითხს ან ერთის თვალსაზრით შეეხედეთ ან
 მეორისა, რადგან როგორც რეფორმაციონიზმი,
 ისე ლეგალიზმი თავისთავად მიზანს არ შეად-
 გენს. ჩვენს მიზანს სრულად ლისტურ წეს-წყობილ-
 ბის განსწორებებს შეადგენს და ამიტომ ტაქ-
 ტიკის გამორკვევისა და დაფასების დროს გან-
 საკუთრებით ამ თვალსაზრით უნდა ვისარკებოდეთ.
 და თუ ჩვენს მიზანს სოციალისტურ წეს-წყო-
 ბილების განხორციელება შეადგენს, ამისათ-
 ვის შესაფერისი ზომებიც უნდა აქმნას მადეულები“.

„საკიროა შეკავშირება მშრომელ ხალხი-
 სა ერთის მხრით პროფესიონალურ ორგანი-
 ზაციებად, მეორის მხრით კი პოლიტიკურად“.

ს.-ფედერალისტებისათვის, როგორც მო-
 ყვანილი ადგილებიდან სჩანს, „დიდი მნიშ-
 ნელბა“ ჰქონებია „შემოქმედებას. „სოციალ-
 დემოკრატები, და ისე ანარქისტები“ „საშინადად
 გაუბნან“ ამ გვარ მუშაობას ს. ფედერალის-
 ტურმა რუქამ არაკი სთქვა, და არაკი, რო-
 მელიც ხშირად გაუგონია და ბოლოს კიდევ

ღვევას და გადაშენებას ახალი უფრო მძლავრი
 საზოგადოებრივი ცხოვრების აღორძინებას,
 რომლისთვისაც ის უფრო ხელის შემწყობი პი-
 რობა, წრე, უმცირესი დაბრკოლების აღმომ-
 ჩინია ვინემ მის მოადგილე ძველი საზოგადო-
 ელისათვის.

მცენარეული ტანთსაცმელი, რომლითაც
 შემოსილია ხმელეთი მოქმედებს ან როგორც
 ხელის შემწყობი, ან როგორც ხელის შემშლე-
 ლი, დამაბრკოლებელი წრე საზოგადოებრივი
 განვითარებისათვის.

იქ, სადაც ნიადაგი დაფარულია ბალახით,
 ჩვენ ვხედავთ ნომად, მწყემსურ ცხოვრების
 განვითარებას. იქ კი, სადაც დედამიწა დაფა-
 რულია უზარმაზარი ტყეებით ამავე დროს მო-
 იზოვება მრავალი ჭაობები ტბები და მდინა-
 რეები, რომლებიც ჰყოფენ ხალხებს, რის გამო
 ტყე ხდება ამ გვარად მოძრაობის დამაბრკო-
 ლებლად და თავის დაცვის ხელის შემწყობი
 პირობად. ტყე და მისი ატრიბუტები ერთი

დარწმუნებულა არაკის სინამდვილეში. მაგრამ,
 რაღა დაინახა ამ გვარი სინამდვილის მონელო-
 ბის შეუძლებლობა, ცდილობს განმარტოს გან-
 სხვავება თავის თანდათანობის წარმოდგენისა
 ანარქისტებს და ს.-დემოკრატების თანდათანო-
 ბისაგან. იმას „თანდათანობა“ „იმ აზრით არ“
 ესმის, „როგორც რეფორმისტებს“, რადგან
 „რეფორმისტები თავიანთ თანდათანობის ზო-
 ლიტიკით არსებული წესწყობილების სწავლას
 არა სწავლობენ, მთელ თავიანთ მოქმედებასა
 და იმედებს ლეგალურს, კანონიერს მუშაობა-
 ზე ამყარებენ“. ანარქისტები ს.-დემოკრატებს
 უსაყვედურებდნენ ტაქტიკაში ბურჟუაზიული
 მიდრეკილების შეტანას: ისინი ეუბნებოდნენ
 და ეუბნებიან მათ, რომ ლეგალური—კანონ-
 მდებლობითი მოღვაწეობა არ არის რევოლიუ-
 ციონური და მუშური, რევოლიუციის შემაფერ-
 ხებულებად, ე. ი. რეაქციონური პარლამენტა-
 ლურ ლეგალურ ბრძოლას მუშა კლასისთვის
 სასარგებლო რეფორმების მოსახდენათ—ზევიდ-
 გან რეფორმების მიღებას—სჯობია ჰარჯაქსში
 მოქმედება, ქვევიდგან ზევით, რაც ამჟამებს
 და ავარჯიშებს მებრძოლ პროლეტარიატსო.
 ყური მოუკრავს ამ გვარ საყვედურებისათვის
 ფედერალისტთა ფალავანს და ს.-დემოკრატებს

მხრით წარმოადგენენ წრეს, რომელიც მოით-
 ხოვს უმეტესი ენერჯის ხარჯს უმცირესი ნა-
 ყოფის გამოღებით დროს და სივრცის ფლან-
 გვას—მეორე მხრით კი წარმოადგენს ეკონო-
 მის ენერჯისას, დროს, სივრცის, და უმცი-
 რეს დაბრკოლებას, უმეტეს თავისუფლებას.

წრის ერთი ფორმიდან მეორე ფორმაში
 გადასვლის წერტილი წარმოადგენს საზღვარს
 განსხვავებულ ისტორიულ და კულტურულ
 მოძრაობისა. და სწორედ ამიტომ მთებში და
 მის კალთებში სწყდება ბედი ისტორიულ და
 კულტურულ განვითარებისა საზოგადოებათა
 ცხოვრებაში ისე, როგორც ზღვის მდინარის
 და ოკეანეთა ნაპირებზე, იქ სადაც ხმელეთი
 და წყალი ერთი მეორეს საზღვრავენ, იმ გვარ
 შემთხვევაში, როდესაც ისტორიულ და კულ-
 ტურულ მოძრაობის გზაზე მთები გადაეღობე-
 ბა ხოლმე, ცხადია ამათი ორ მხრივი მნიშვნე-
 ლობა, რაც მტკიცდება იმ ფაქტიდან, რომ
 ცენტრალური აზია ჰყოფდა და ჰყოფს დღესაც

უკეთინებს ანარქიზმის კალთაში ამოფარებული. ამიტომ, ამბობს, სოც.-დემოკრატების სიძულვილით გაანარქისტებული სოციალ-ფედერალისტი: „ჩვენ არც სოც.-დემ. ზრუნვას მიგვაჩნია ქვეშარიტად და არც ანარქისტებისა“, ჩვენ ვერც ერთს ტაქტიკას მოვიწონებთ და ვერც შეორისას“. „ჩვენ უარვყოფთ, როგორც ს.-დ. განსაკუთრებულ ლეგალურ ბრძოლას, რომელსაც შედეგათ ყოველთვის გახმობენისტებს მოსდევს ხოლო, ისე ანარქისტების განსაკუთრებულ რეფორმაციონარებას“.

სიძულვილი საძულელი რამის საჭიროა, მაგრამ სიძულვილისაგან დაბრმავება არ არის სასურველი. სოც.-დემოკრატების სიძულვილით ჩვენი ახლად გამოჩეკილ იდეოლოგი ანარქიზმში ვარდება და ანარქიზმის დაფარული სიძულვილით სოც.-დემოკრატებში. ის ს.-დემ. ოპორტიუნისზე ლაპარაკობს და თვით ოპორტიუნისტია, მხოლოდ იმ განსხვავებით, რომ ის სიძულვილით ოპორტიუნისტია. თავის საკუთარ საბუთებს მაინცა და მაინც არ ჰპოვებს საჭიროდ თავის ოპორტიუნისმის დასაწყარებლად, ის მხოლოდ ცდილობს ანარქიზმის საშვალებით სოც.-დემოკრატებში გააბათილოს და ანარქიზმი სოც.-დემოკრატების საშვალებით.

იმ საზოგადოებათ, რომლებიც მას გარს ახვევია. აგრეთვე ცხიდა მთების მნიშვნელობა კავკასიის ცხოვრებაში, კავკასიის, რომელმაც ისტორიული კისერ სატეხი დაბრკოლების როლი შეასრულა ხალხთა, საზოგადოებათა ისტორიულ მოძრაობაში. ცნობილია ყოველ მთიულ საზოგადოებათა წევრების ზნე ჩვეულება და დამოუკიდებელი ხასიათი. როდესაც ვაკის საზოგადოება დახასიათებულია სივრცის სიმცირით მცხოვრებთა რიცხვთან შედარებით, მაშინ მთიული საზოგადოება დახასიათებულია სივრცის სიჭარბით და მცხოვრებთა სიმცირით. ცხადია დღესათ, თუ როგორი დამაბრკოლებელია მთიანი ადგილი მტრული განწყობილებისათვის და ისიც, თუ როგორ ახერხებს მცირე რიცხოვანი საზოგადოება თავის დაცვას მძლავრი მტრისაგან, მაშინ როდესაც ვაკე ხელს უწყობს, როგორც მის განვითარებას ისე დაღუპვას.

ჩვენ აღარას ვიტყვით სივრცეზე, რომე-

თუმცაღა ორივე ტაქტიკის მიმართულების უარყოფა მოითხოვს თავის განსაკუთრებულ ტაქტიკის წამოყენებას, მაგრამ ამის მაგიერ ჩვენ სულ სხვა რამეს ვხედავთ. მისი ტაქტიკა (მიზანი, როგორც ეს ვაჭბატონი ამბობს) შესდგება იმაში, „რომ ბრძოლა თვით წეს-წყობალების წინააღმდეგ იყოს მიმართული, მის საფუძვლებს შეეხოს. ეს ბრძოლა კი უნდა სწარმოებდეს, როგორც ზარდაქმნის ისე პარლამენტს გარეშე ერთ და იმავე დროს, როგორც უკვე მოყვანილ მისი სიტყვებიდან სჩანს: „რადგან როგორც რეფორმაციონარში, ისე ლეგალიზმი თავის თავად მიზანს არ, შეადგენს და ამიტომ საჭიროა ერთად, ერთ და იმავე დროს „შეკავშირება მშრომელ ხალხისა ერთს მხრით ზრუნვისაგან ორგანიზაციებად, მეორის მხრით კი ზრუნვისაგან“. ცხადია რომ პარტია პოლიტიკური ორგანიზაცია—და პროფესიონალური ორგანიზაცია—ეკონომიური კავშირი—ერთი მეორესთან შეკავშირებული უნდა იყოს, რადგან ეს ორი ორგანიზაცია ერთ და იმავე მშრომელთა ორგანიზაციად, ორ მხარედ არის მიღებული. პარლამენტი საჭირო ყოფილა იმდროს, რომ „სრული ბოიკოტი პარლამენტალურ ბრძოლისა

ლიც ყინულთა სამფლობელოს წარმოადგენს, რადგან ამ გვარ წრეში შეუძლებელი არის ყოველი საზოგადოებრივი განვითარება.

ვენახოთ ეხლა რა მნიშვნელობა აქვს ჰაეროვან სივრცეს, წრეს ურომლოდაც არავითარი ორგანიზებული არსებობა არ არის შესაძლებელი და მაშასადამე არც საზოგადოებრივი.

როდესაც საზოგადოებრივი ცხოვრება ვითარდება რიცხვით და სივრცით, ის იძულებულია გადავიდეს ერთი ადგილიდან მეორეში და თანდათან დაიპყრას სივრცე, დასძლიოს თანდათან ახალ ახალი დაბრკოლება. ამ მოძრაობაში ის იძულებულია ერთი გეოგრაფიულ სარტყელიდან მეორეში გადავიდეს ერთი წრიდან მეორე წრეში, მაშასადამე იძულებულია შეეზილოს იმ წრეს, დასძლიოს ის დაბრკოლება, რომელიც მისი განვითარების გზაზე უხვად არის გაბნეული; ყოველი თვითეული საზოგადოება, ყოველი ხალ-

რეაქციონური საქმეა“ და ეს მიუხედავად იმისა, რომ ამ ვაუბატონმა იცის, „რომ სოციალისტურ წეს წყობილებას პარლამენტის საშვალებით ვერ განვახორციელებთ“, მაგრამ თუ ამ მოსაზრებასაც მხედველობაში არ მივიღებთ ვნახავთ, რომ „ზარღამენტის საშვალებით შეიძლება ისეთი ცვლილებების მხედვნა, რომლებიც მშრამეკლ საღსისათვის კი მანინ სასაჭკებლდა“ და ამიტომ „ჩვენ მივიღებთ (ს. ფედერალისტები) მონაწილეობას პარლამენტში“.

გველის და მისი ტყავის გამოცვლის ისტორის მსგავსია სწორედ ოდისეია სოც.-ფედერალისტების მიერ წამოყენებულ უდაბნოს მწერლის აზრების საქმე.

დაიწყო ამ ვაუბატონმა იმათ, რომ ჩვენი თანდათანობა სხვაა და სოციალ-დემოკრატების სხვაო. ს.-დემოკრატები „თავანთ თანდათანური პოლიტიკით აწსებუდი წეს-წეობალების საზღვარს არა სცდებიანო“, შემდგომ სთქვა, რომ ს.-დემოკრატები განსაკუთრებით, სასესებით ღეკვალურ ბრძოლის ნიადაგზე—სასესებით ზარღამენტარისტები არიანო; ამ გვარად ის გაუმაჰინძლდა სოც.-დემოკრატებს ანარქისტული არგუმენტი; შემდგომ ჯერი მიდგა თვით ანარქისტებზე. მან დაჰგმო ანარქისტე-

ბის ანტიპარლამენტარისტობა, იმიტომ რომ ზარღამენტის საშვალებით შეიძლება მუშა კლასისათვის სასარგებლო რეფორმების შემოღება; აქედან მივიდა იმ დასკვნამდის, რომ პარლამენტის უარყოფა რეაქციონერობას (გყურობთ განა! მაგრამ ამასთანავე გვესმის ს.-ფედერალისტების სოციალისტური აქციების ბრწყინვალე კურსის, ფასების მოძრაობის ამბავი).

ამიტომ პარლამენტარისტების სრული უარყოფა, ანარქისტების განსაკუთრებული რეფორმაციონიზმი და საგმობათ მიიჩნია ჩვენ „კრიტიკოსს“. ბოლოს ჯერი მიდგა თვით მის და მის ძმათა ტაქტიკაზე.

თუ საესებით პარლამენტარისტში—ლეგალიზმი არ ვარგა, თუ განსაკუთრებულად პარლამენტარული და ლეგალური თანდათანობა არ ვარგა, თუ საესებით რევოლიუციონიზმი და ილლევალიზმი, ზიზღაზიზი მოქმედება არ ვარგა, თუ ზარღამენტს შეუძლია სამსახური გაუწიოს რამოდენიმედ მუშათა კლასს, თუ ამ გვარადვე რევოლიუციონურ ტაქტიკას შეუძლია ამ გვარივე სამსახური, თუ ამასთანავე სოციალიზმი პარლამენტის საშვალებით შეუძლებელი, შესაძლებელია რევოლიუციონური, ანარქისტული ტაქტიკით, მაშინ, დაასკვნის ს.-

ბი შეზელილია იმ ბუნებას რომელშიდაც ის სცხოვრობს და თუ საზოგადოება ძლიერ ხანგრძლივ შეეხილა ერთ განსაკუთრებულ წრეს, თუ ის შეტად უძრავია, მაშინ თავის ხანგრძლივი განვითარების შემდეგ, ის უფრო ძნელად შეგუებას საღ წრეს, რამელსაც მითხფის თვათ მისი განვითარების უკანასკნელი მამენტი, რამოდენად მისი წრის უცვლელობა და ერთ გვარში შეგუება მის შესახებ უცვლელ წრესთან ხანგრძლივი იყო. ამ შემთხვევაში ის გადაგვარებას იწყებს—მისი მოძრაობა უმცირესი დაბრკოლებისაკენ, უმეტესი თავისუფლებისაკენ შეჩერებულია და მიიღებს წინააღმდეგ მიმართულებას.

ურიები და ჩინელები უფრო ადვილად ეზილებიან ყოველ გვარ ჰავას, მაშინ როდესაც ზოგი ერთი ხალხი ვერ უძლებს ადვილად ჰავის ცვალებად მოქმედებას. ცნობილია გავლენა ცხელი და ცივი ჰაერის ადამიანის მოქმედებაზე, ტემპერამენტზე. რამოდენად ჰავა ტემპერატურა წრის, რომელში-

დაც იდამიანი სცხოვრობს ხელს უწყობს მის საზოგადოებრივ განვითარებას, იმოდენად ჰავა წარმოადგენს პირობას, წრეს უმცირესი დაბრკოლებისას და წინააღმდეგ; ჰავრი, ჰავა თავის მხრით წარმოადგენს ენერჯის რეზერვუარს, რომლისაგანაც საზოგადოებრივი ცხოვრების ენერჯია საზრდოობს. მაშასადამე საზოგადოებრივი ცხოვრება ჰავის მხრით მოძრაობს ან უმცირესი, ან უმეტესი თავისუფლებისაკენ, ან უმცირესი, ან უმეტესი ენერჯის ხარჯით.

ენახოთ ეხლა, რა მნიშვნელობა აქვს სხვა და სხვა გზებს რომლითაც სწარმოებს, საზოგადოებრივ ურთიერთობა. როგორც ურთიერთობის გზა, ეაკე უფრო ხელს უწყობს საზოგადოებრივ ურთიერთობას და გაერთიანებას. მდინარე მით უფრო უკეთესი გამაერთიანებელი დამაკავშირებელი წრეა რამოდენათ ის მოძრაი მოლექულებისაგან შესდგება, რამდენად მოძრაობას ხელს უწყობს. ცხალია აქედან თუ რა მნიშვნელობა აქვს ხმელთა

ფედერალისტი, ჩვენ უნდა მივიღოთ ორივე სა-
შვალება, პარლამენტ რიზმიც კანონმდებლო-
ბითი მოქმედება, რეფორმა-ზევიდგან—და რე-
ვოლიუციონიზმიც—კანონის უარყოფა, ზი-
დაზიანი მოქმედება, რეფორმა ქვევიდგან ზე-
ვით, ერთი სიტყვით სოციალ ფედერალისტე-
ბი უნდა იყვნენ ერთ და იმავე დროს პარ-
ლამენტარისტებიც და ანტიპარლამენტარის-
ტებიც. მაგრამ ეს შესაძლებელია სინდიკალი-
ზმის პარლამენტს გარეშე მოძრაობად აღიარე-
ბით; ამ რიგად ს.-ფედერალისტთა „კრიტიკო-
სი“ არის ერთ და იმავე დროს პარლამენტა-
რისტიც და სინდიკალისტიც, წამოდენიშედ
და არ სავსებით, განსაკუთრებით (მისი სიტყვა)
პარლამენტარისტი, როგორც ს.-დემოკრატები,
რამოდენიმედ სინდიკალისტი, რევოლიუციო-
ნერი—პირდაპირი მოქმედების მომხრე და არა
სავსებით, განსაკუთრებით რევოლიუციონერი,
როგორც ანარქისტები. სოც.-ფედერალ. მა-
შას: დამე მისი აზრით არის, ნახევრად სოც.-
დემოკრატი, ნახევრად ანარქისტ—ის ჯორია
პოლიტიკური, რომელიც წარმოიშვა პოლი-
ტიკური და ანტიპოლიტიკური ორი სოცია-
ლური მიმართულების შეუღლებისაგან.

შუა ზღვას შედარებით მდინარებთან და ოკეა-
ნის შედარებით ხმელთა შუა ზღვასთან.

მაგრამ როდესაც სისტემა საზოგადოებ-
რივ ურთი ერთობისა, რომელიც განხორციე-
ლებულია მდინარის, რკინის გზის, ზღვის და
ოკეანეთა საშვალებით შევსებული იქმნება ჰაე-
რის საშვალებით, ე. ი. მოძრაობით იმ წრე-
ში, რომელიც წარმოადგენს კიდევ უფრო უმ-
ცირეს დაბრკოლებას საზოგადოებრივ ურთა-
ერთობისათვის, და რომელიც აღარ შეცავს უს-
წორმასწორობის, უთანასწორობის წრეს საზო-
გადოებრავ დახლოებისათვის, ამცირებს დაბრ-
კოლებას საზოგადოებათა შორის, მაშინ უნდა
ცესა ურთიერთობისა მიღწევს თავის უმაღ-
ლეს წერტილს, რომელსაც ახალი საზოგა-
დოებრივი ეკონომია მოჰყვება.

როდესაც საზოგადოებრივი განვითარება
სწარმოებს უმცირესი დაბრკოლებისაკენ უმ-
ცირესი ძალის დროის და ენერჯის ხარჯით
და უმეტესი ნაყოფით—უმცირესი თავისუფლე-

ქიანქველამ, როგორც ვნახეთ დაიწყო
საყვედურით, რომ ს. დ. „არსებულ წეს-წყო-
ბილების საზღვრებს არ ცდებიანო“, სთქვა მათ
წინააღმდეგ წმინდა ანარქისტული აზრი, რომ
„ბრძოლა თვით წეს-წყობილების წინააღმდეგ
იყოს მიმართული, მის საფუძვლებს შეხოს“ და
დაასკვნა, რომ პარლამენტი და პარლამენტა-
რიზმი, რომელიც ახასიათებს დღევანდელ წეს-
წყობილებას უნდა იქნას დაცული, სულ თუ
არა რამოდენიმედ მაინცო, მიუხედავად იმისა,
რომ კანონმდებლობა და კანონიერება არსე-
ბული წეს-წყობილების საზღვრების დაცვა და
ცნობაა, ის ცდილობს გადასცდეს ლეგალიზმს,
მაგრამ ამასთანავე უნდა ლეგალისტი—პარლა-
მენტარისტი იყოს ქიანქველა ანგრევს თანამე-
დროვე წეს-წყობილების საფუძვლებს, ვაიძა-
ხის, რომ, ბრძოლა თვით წეს-წყობილების წი-
ნააღმდეგ იყოს მიმართული, მის საფუძვლებს
შეეხოსო“ და მიუხედავად ამისა ის ცდილობს
უაჭჭუფს რევოლიუციონიზმი, ილღეგალიზმი
და ცდილობს დაჩქეს ლეგალისტი და ზანჯამენ-
ტარისტი წეს-წყობილების და ამ წეს-წყობი-
ლების საფუძვლების დანგრევა და დარღვევას-
თან ერთად.

ბიადან უმეტეს თავისუფლებისაკენ, მაშინ განსა-
კუთრებული საზოგადოება თვით თავის თავით,
თავის მოთხოვნილების და გვარად ვითარდება
იმ წრეში, რომელიც წარმოადგენს მისთვის
უმცირეს დაბრკოლებას; საზოგადოება ამ შემ-
თხვევაში თვით და ზარდაზიარ მოქმედებს თავის წრე-
ზე და წინააღმდეგ; მაშინ კი როდესაც საზო-
გადოება მომწყვდელია ისეთ წრეში, რომე-
ლიც წარმოადგენს მისთვის დაბრკოლებას,
ხელს უშლის მის შემდეგ განვითარებას, მაშინ
ის იძულებულია შეჩქეს ხელის შემშლელ წრე-
ში, შემოფარგულა მისი განვითარების დამბრკო-
ლებელ წრეში გარეშე მტრული საზოგადოე-
ბრივი მოძრაობით; ხალხთა მოძრაობის და შე-
ჯახების წერილობის არქივში დაცული ისტო-
რია მოგვითხრობს ან ხელოვნურ-იძულებით
გადაშენებას და მოსპობას საზოგადოებათა, ან
მათ შემოფარგვას მეტად დამბრკოლებელ
წრეში, მათ ხელოვნურ ანა ზიარდაზიარ შეჩქე-

ყველაფერი რა აბსურდებიც ქიანჭველამ შეჰქმნა „ისრის“ ქარხანაში მოახერხა ორი მოსაზრებით. ერთი, პარლამენტის საშვალეებით შესაძლებელია მუშათათვის სასარგებლო რეფორმების შემოღება, მაგრამ იგივე პარლამენტი უვარგის საშვალეება მუშათა საბოლოო მიზნის—სოციალიზმის განხორციელებლად, ამიტომ პარლამენტით სარგებლობა საჭიროა სხვათა შორის; ზოგიტიკუნი სსშვადებით შეიძლება სამსახური გაუწიოთ მუშებს. მეორე მხრით როგორც პარლამენტარისტ შეგვიძლია რევოლუციონური საშვალეება ვიხმართ თუ სინდიკალიზმს პარლამენტის გარეშე და არა ანტიპარლამენტალურ მოძრაობად დავსახავთ.

თუ პარლამენტის საშვალეებით სოციალიზმის განხორციელება არ შეიძლება არ შეიძლება არავითარი სხვა მუშათათვის სასარგებლო რეფორმაც, რადგან ზოგიტიკუნი საშვალეება ხელდასრუნი, იძულებითი სსშვადება. ამ გვარი საშვალეება კი იმათ ხელშია ვინც პატრონი და ბატონია ამ გვარი საშვალეების თუ სოციალიზმის განხორციელება სოციალისტების პარლამენტალური უმრავლესობით უტოპიაა, მაშინ რეფორმა პარლამენტალური სოციალისტების უმრავლესობით პარ-

ვას გარეშე საზოგადოების მიერ; ერთი საზოგადოებანი იძულებულნი არიან უმეტესად დამბრკოლებელ წრეში ცხოვრების, ენერჯის, და დროის ფლანგვას მეორე საზოგადოებათა მიერ და მათი განვითარების მოხერხებით—საზოგადოებრივ ზიანდაზიანი შეზღუდვას თავის ბუნებრივ წრესთან, საზოგადოებრივ განვითარებას, მოქმედებს ზიანდაზიანი თავის წრეზე ხელს უშლის მეორე საზოგადოება, რომელიც პირველ საზოგადოებას და მის წრის შორის წარმოადგენს მოძრაობის და მოქმედების გამაბრუნებელ, არა ზიანდაზიანი მოქმედების პირობას საშუალო სივრცეს, რომელიც ისუნთქავს სხვა საზოგადოებრივ ენერჯის და ფლანგვას თავისას.

ვნახოთ ესლა როგორია შინაგანი პარტისი საზოგადოებრივი განვითარებისა.

(შემდეგი იქნება).

ლამენტში ამ გვარივე უტოპიაა და თუ პარლამენტი რამეს დღემდე გადმოუგდებდა პროლეტარიატს ეს იმას არ ნიშნავს, რომ ამ გვარი გულუხვობა პროლეტარიატის სასარგებლო იყოს, წინააღმდეგ დემოკრატიული მოწყალეობა ზევიდგან ქვევით რეაქციონურია, რასაც ლაბრიოლა ამტკიცებს თავის სინდ. და რეფორმიზმში, თუმცაღა საერთო მსოფლ მხედველობა ლაბრიოლასი ძლიერ ბუნდოვანი თვით მისთვისაც კი, როგორც ჩვენ გვგონია.

სინდიკალიზმი კი წმინდათ უარს ჰყოფს პოლიტიკას და პარლამენტარიატს თავის ფარგალში. თუ იმას ლაგარდელი პარლამენტს გარეშე მოძრაობას უძახის, ეს მისი ნებაა, მაგრამ თუ რომელიმე ორგანიზაცია არ ხმარობს რომელიმე საშვალეებას ეს იმას ნიშნავს, რომ ეს საშვალეება მისთვის უვარგისია, გამოუსადეგარია, თქვენ გინდა გარეშე დააგდეთ და გინდსულ გადააგდეთ. *)

„ისრის“ სოციალისტი გვეუბნება, რომ „როგორც რევოლუციონარიაში, ისე ლეგალიზმი თავის თავად *) მიზანს არ შეადგენს. ჩვენ მიზანს სოციალისტურ წეს-წყობილების განხორციელება შეადგენს და ამიტომ ტაქტიკის გამოორკვევასა და დაფასების დროს განსაკუთრებით ამ თვალ-საზრით უნდა ვისარგებლოთ“... „ამისთვის შესფუტვისი ზომებიც უნდა იქნას მიღებული.“

ძლიერ კარგი, მაგრამ თუ ქიანჭველას მიზანს სოციალიზმის განხორციელება შეადგენს, თუ ამიტომ ტაქტიკაც ამ მიზნის-დაგვარად, შესაფერი უნდა იქნას, თუ ზომაც შესაფერი უნდა იყოს, მაშინ ბძანეთ რაში შესდგება მეთოდი, რომელმაც უნდა გამოიძიოს ეს? ქიანჭველის მეთოდი შესდგება უმეთოდობაში, რაც ქიანჭველას შეუსაბამო მადას წერისას ზედვე ეტყობა.

თუ მიზანი სოციალიზმია, მაშინ ცხადია რომ მიზანი სოციალ-ეკონომიურია და არა პოლიტიკო-ეკონომიურია; ზოგიტიკუნი სოციალიზმი შეუძლებელია, შეუძლებელია სახელმწიფოებრივი სოციალიზმიც.

სოციალიზმი ერთია: ეკონომიური განთავისუფლება და პოლიტიკის მოსპობა. პოლი-

*) ჩვენ გვექნება შემთხვევა ვილაპარაკოთ ვრცლად სინდიკალიზმის შესახებ.

2) კურსივი ქიანჭველასია.

ტოკა დაიბადა და გაიზარდა მთავრობასთან, სახელმწიფოსთან ერთად, საზოგადოება და ეკონომიური მოღვაწეობა ადამიანისა კი მთავრობაზე უფრო ადრე არსებობდა, საზოგადოებრივი ცხოვრება და ეკონომიური მოქმედება ბუნებრივია და მაშასადამე უფრო ძნელად და გვიან მოიხსობა პოლიტიკა და სახელმწიფო კი ხელოვნურია, ესენი წარმავალნი არიან. თუ სოციალიზმი ეკონომიურმა განთავისუფლებას თავის შედეგით სახელმწიფოს და პოლიტიკის მოსპობით, მაშასადამე მისი განხორციელება შესაფერი საშუალებით შეიძლება—ეკონომიური საშუალებით; ეკონომიურ საშუალებას კი ეკონომიური იარაღი შეეფერება.

ცხადია, რომ სოციალიზმი, როგორც ეკონომიური და საზოგადოებრივი თავისუფლება უნდა განხორციელდეს ზიანდაზიანი ბძღაღით, ე. ი. ეკონომიური ბრძოლით—გაფაცვით, რომელიც მიიღებს თავის განვითარებაში შესაფერ და რევოლიუციონურ ხასიათს;

ცხადია მაშასადამე, რომ სინდიკატი არის ის ეკონომიური იარაღი, რომლის საშუალებითაც უნდა განხორციელდეს საერთო გაფიცვა, რომელმაც თავისი რევოლიუციონური განვითარებით უნდა განახორციელოს საბოლოო მიზანი ეკონომიური და საზოგადოებრივი განთავისუფლებისა.

თუ სოციალიზმი მიჩნეულია, როგორც მხოლოდ პოლიტიკური მოძრაობა, მაშინ ლაზარაკი და დამტკიცება იმ-ს, რომ ამ გვარი მიზანი ბურჟუაზიულიაო, მეტად მიგვაჩნია, რადგან ეს ისედაც ცხადია.

თუ სოციალიზმი მიჩნეულია, როგორც პოლიტიკური და ეკონომიური მოძრაობა ერთ და იმავე დროს, მაშინ ბუნებრივია ვიკითხოთ: შესაძლებელია თუ არა ზღაპრული სოციალიზმი? ჩვენი აზრით ზღაპრული სოციალიზმი და სახელმწიფოებრივიც შეუძლებელია რეალურად და ცდა პოლიტიკური სოციალიზმის განხორციელების ნაყოფია დემოკრატიზმის და სოციალიზმის შეთავსების უნაყოფო ცდისა.

თუ წმინდა პოლიტიკური მოძრაობა პოლიტიკურისავე მიზნით შესაძლებელია ლეგალური, პარლამენტალური—პოლიტიკური საშუალებით მხოლოდ და საერთო სოციალიზმთან ამას არაფერი აქვს და სამაგიეროდ მას

უტოპიური არაფერი აქვს, რადგან მიზანი და მისი საშუალება—დემოკრატია და პარლამენტი შეფერებული არიან.

თუ პოლიტიკური საშუალება—პარლამენტი ემსახურება სოციალიზმს ამით სოციალიზმი უტოპიურია—როგორც ს. დემოკრატების სოციალიზმი.

თუ სოციალიზმი ხმარობს როგორც ყოველდღიურ ბრძოლაში, ისე საბოლოო გენერალურ ბრძოლისთვის სოციალისტურ—ეკონომიურ განთავისუფლების—ეკონომიურ იარაღს და საშუალებას—მწარმოებელთა კავშირს და მასზე დამყარებულ გაფიცვას მაშინ სოციალიზმი რეალურია და უტოპისტებთან არაფერი საერთო არა აქვს.

თუ სოციალიზმის განხორციელება დამყარებულია ტაქტიკურ ეკლექტიზმზე, როგორც სოც-ფედ. სოციალიზმი, მაშინ ის ორკეცად უტოპიურია.

ჩვენ ვხედავთ რომ ჭიანჭველამ იცოცა, იცოცა „ისრის“ ფურცლებზე „არსებული წეს წყობილების საზღვრებიდან“ შემდეგ შეუდგა „თვით წეს-წყობილების წინააღმდეგ“ ჭიანჭველური გვირაბის გაყვანას და ჭიანჭველისებურ ფუფასების ჩაწყობას, მაგრამ მრავალი ტანჯვის შემდეგ И ПОСЛѢ ДОЛГИХ МЫТАРСТВ, ისევე იმავე წეს-წყობალებაში ამოჭოფ თავი, რადგან გვირაბი მრუდეთ დაუჩია გაყვანილი. მან დაასკვნა, რომ სჯობია ისევე ისე, „საჭიროა შეკავშირება მშრომელი ხალხისა ერთი მხრით პროფესიონალურ ორგანიზაციებით, მეორე მხრით კი ზღაპრულია“, ე. ი. პროლეტარიატი და მშრომელი გლეხობა ერთ და იმავე დროს უნდა იბრძოდნენ პოლიტიკურადაც და ეკონომიურადაც, ერთ და იმავე დროს უნდა შედიოდნენ პოლიტიკურ და ეკონომიურ ორგანიზაციებში, ერთი გვერდით ზღაპრულსა და კემსსუფრან და მეორეთი თავიანთ ზიანდაზიან სოციალისტურ მიზანს. ჭიანჭველამ ბურჟუაზიული ციხის „საფუძვლების შეხებას“ არჩია ისევე ისე ამ საფუძვლის მოხმარა, რადგან მიუხედავად დიდი მეცადინეობისა ვაცდენოდა საზღვარს ამ საფუძვლებისა—პოლიტიკის, ლეგალიზმს, პარლამენტარისმს—იმან მაინც პარლამენტარისმში და ლეგალიზმში ამოჭყო თავი.

ყველა ამის შემდეგ ჩვენ გვესმის მნიშვნელობა ჭიანჭველის წიხლებისა, რომელსაც ის არტყამს ანარქისტებს და სოც-დემოკრა-

ტებს, მაშინ როდესაც ის ამბობს: „ჩვენ აწესოც.-დემოკრატების ზოხიციას მიგვაჩნია ქვემო-რიტად და აწეს ანარქისტებისა,“ „ჩვენ ვერც ერთის ტაქტიკას მოვიწონებთ და ვერც მერისას.“

ანარქისტებს და სოც.-დემოკრატებს ზოხიციები დაუჭერათ ერთი მეორეს წინააღმდეგ, რაც, რასაკვირველია აუცილებელია ყოველ ბრძოლაში. მათ გამორკვეული აქვთ თავიანთი პოზიციები მკაფიოთ და მაგრათ აქვთ გამაგრებული, ბრძოლაც მედგარი აქვთ, რასაკვირველია; ამ სურათით გატაცებულმა კუმფეხი გამოყო „მეც ნახირ-ნახირო, მაგრამ ბრძოლაში ამტყდარმა სიცხემ კუ და ქიანქველები შეაწუხა; ქიანქველამ და ძმათა მისთა მოისურვეს თავიანთი პოზიციის დაქერა მაგრამ ორი მხრით სიცხე დაადგათ, მაშინ დაიწყეს იდეური პარაზიტობა—ეკლექტიზმი, ბოლოს მიმართეს ტაქტიკურ პარაზიტობასაც—გარემოების და გვარად თავის შეფარება ხან ანარქისტების, ხან ს.-დ.—ბის პოზიციასში, ერთი სიტყვით იკისრეს ბალღინჯოს როლი ბრძოლაში და ამ გვარად შეეჩვიენ უპოზიციობას, სხვის პოზიციებში ძრწოლას—არჩიეს უპოზიციობა და ორ სკამზე ჯდომა.

საცოდავი ქიანქველა ხმარობს უქანასკნელ ღონის ძიებას და უნდა რამე ორიგინალური აზრი შეას, მაგრამ ქიანქველური მოდგმა ნებას არ აძლევს. ის ამბობს, რომ ის უარჰყოფს „სოციალ-დემოკრატების განსაკუთრებულ ჯეგალურ ბრძოლას“, რადგან ამას „შედგად ყოველთვის გაოპორტიუნისტება მოსდევსო“.

განსაკუთრებულ ლეგალურ ბრძოლას კი არ მოსდევს გაოპორტიუნისტება. განსაკუთრებული ჯეგალური ბრძოლა თვით ანის განსწავლული ფაქტებისაშია.—აზრის მაგიერ სიტყვები დაბადა „ისრის“ ქიანქველამ, როდესაც ოპორტიუნისტობა თავის თავს დაადგენა. ოპორტიუნისტობა მოსდევს ტაქტიკურ და იდეურ ეკლექტიზმს, რაც ექსპერიმენტალურად დაამტკიცეს მეორე დუმაში ს. რევოლიუციონერებმა თავიანთი ყოფა ქცევით და ბოლოს, როდესაც რეპროდუქციონური შექარი აქამეს, მაშინ წამოვიდნენ თავ თავიანთ სოროებში და შეთხზეს სპეციალური თეორია (იხილე მათი ჟურ-

ნალ გაზეთები და ბაქოში გამოხული კვირეული) სადაც ამბობდენ, რომ მათ სწადეს ლეგალური, მოღვაწეობა და ჩაიღინეს მრავალი საზიზღრობა იმიტომ, რომ დაემტკიცებიათ მთავრობის უსინდისობა, მხოლოდ დაავიწყდათ დაემატებიათ, რომ აგრეთვე დაემტკიცებიათ თავიანთი ოპორტიუნისტობა; სურათი სრული იქმნებოდა. ეს ის ს.-რევოლ. არის რომლებსაც ეხვევა კისერზე ქიანქველა და ძმანი მისი ხოლო, თუ როგორ იბადება ოპორტიუნისტობა ქიანქველას ფრანგ წინაპრებისაგან ჩვენ აღვილად დაემტკიცებთ.

საფრანგეთის ს.-დემ. მეთაურები თავის დებიუტზე ამბობდენ, რომ ისინი პარლამენტს მხოლოდ აგიტაციისთვის ხმარობენ უმთავრესად და ბურჟუაზიის მოქმედების კონტროლის გასაწევად; ამ გვარსავე „გალობას და მსგავს მუსაიდეს“ ეწვეოდნენ გერმ ს.-დ. მეთაურები, მაგრამ შემდეგმა განვითარებამ მათი პარლამენტალური მოღვაწეობისა გამოიწვია მათი რეალური პოლიტიკა და ოპორტიუნისტობა რომელიც შესდგება პარლამენტით ღრეებით სარგებლობაში სოციალისტების დასაწყარებლად.

ამ ვაჟბატონებსაც ისეთი ორი პროგრამა ჰქონდათ ბრძოლისა, როგორც ჩვენ ქიანქველას—პროგრამა, რომელიც დასაწყისის ლეგალურ მოღვაწეობას ძლიერ მცირე მნიშვნელობას აძლევდა, ბოლოს კი ხელში გაზვიადებული პარლამენტარობაში მიიღეს და ღონის კონგრესისაგან 1896 წ. გააძევეს ანარქისტები, რომლებიც სინდიკატებმა გაგზავნა, ამ კონგრესზე პარლამენტარულმა სოციალისტებმა, დამოუკიდებლობა, მარქსისტებმა თავიანთ საუბედუროდ და გაკვირვებით დაინახეს, რომ სინდიკატებმა მხარი დაუჭირეს ანარქისტებს. უმეტესი ფრანგი დელეგატები მხარს უჭერდნენ ანარქისტებს და უმცირესობამ კი ჩააღინა სამარცხვინო საქციელი: მოითხოვა ნება შეეღგინა განსაკუთრებული ფრანგული „ნაცია“. ეს ლაყველა ისინი, ვინც „დაკლებული ფასით“ ემხრობოდნენ დასაწყისის პოლიტიკურ ბრძოლას, ეწვეიან „აწეული ფასით“ პარლამენტარულ, ლეგალურ და პოლიტიკურ ბრძოლას.

ამ გვარი იყო დებიუტი დღევანდელი პოლიტიკაებისა ამ გვარი იყო მოღვაწეობა დასაწყისის გედის, ლაფარგის ლიბკნეხტის და სხვა მსხვილი ავანტიურისტებისა—პოლიტიკანე-

ბისა. მათ დაიწყეს სოციალიზმის სადღეგრძელოთი და დაამთავრეს განუსვენოთი.

ამ გვარია ქიანჭველას და ძმათა მისთა დებიუტი—ამ გვარი იქნება ფინალი მათი ავანტიურისა, განსხვავება მხოლოდ ქართველ ქიანჭველების და უცხოეთის აქლემთა ზომაში, ამიტომ ჩვენ ვეჭობთ ძლიერ, რომ ჩვენმა ქიანჭველებმა შეიძლონ მოწვენა და გასწრობა უცხოეთის აქლემებისა, რასაკვირველია, ზენონის და მისი დიალექტიკის დაუხმარებლად.

(შემდეგი იქნება)

უკბილოთა კბენანი *)

და

უგუნურთა მსჯელობანი.

დიალექტიკის ლალი და უებრო რაინდი ბ-ნი კო... დაუღალავად განაგრძობს და აბსურდს აბსურდსეფე უმატებს, რადგან მისთვის ყველაფერი, რაც იზრდება გონიერია და იქნებ ჩემი აბსურდების გროვა გონიერებათ გადაიქცესო—რიცხვი თვისებათაო. ის ამბობს, რომ „მარქსისტები პასუხობდენ: მართალია, სოფლისა და ქალაქის წვრილი ბურჟუაზია დღეს უმეტესობაა და ძალიან ღარიბებიც არიან, მაგრამ განა ამაშია საქმე? წვრილი ბურჟუაზია დიდი ხანია უმეტესობას შეადგენს, *) მაგრამ დღემდის პროლეტარიატის დაუხმარებლათ არავითარი თაოსნობა არ გამოუჩენია „თავისუფლების ბრძოლაში“.

თუ წვრილი ბურჟუაზია დიდი ხანია უმეტესობას შეადგენს, მაშინ როგორ მოხდა, რომ მასისი ბრინჯაბის თანახმად წვრილი ბურჟუაზიამ ვერ შექმნა თავის შესაფერი პოლიტიკური რეჟიმი, რატომ ეს ეკონომიური რიცხვი არ გადაიქცა თავის შესაფერ პოლიტიკურ და სხვა თვისებათ? ალბათ იმიტომ, რომ დიალექტიკა მოქმედებს მხოლოდ მაშინ, როდესაც ის ემსახურება მარქსიზმს და სოციალ-დემოკრატას. ჩვენი დიალექტიკოსი(?) გვეუბნება: „საქმე იმაშია, თუ რომელი კლასი მაგრდება და რომელი იშლება“. კარგი, მაგრამ ვგონებ თქვენ ბრძანდებოდი, რომ წვრილის დასაწყისში ბრძანდებოდა, რომ ყველაფერი იზრდება და კვდებაო, მაშასადამე ყველა კლას-

სიც, ამიტომ თუ პროლეტარიატის გამრავლებული რიცხვი პროლეტარიატის ეკონომიური რიცხვი უცილობლად უნდა გადაიქცეს პოლიტიკურ, შესაფერ თვისებათ, მაშინ სხვა რომელიმე კლასის ეკონომიური რიცხვიც უცილობლად უნდა გადაიქცეს თვისებათ, მაგრამ, როგორც თვით დიალექტიკის ქართველი მებაირალტრე აღიარებს, ეს ასე არ ხდება, მიუხედავად იმისა, რომ დიალექტიური კანონი ვრცელდება მთელ მსოფლიოზე (იხილეთ ენგელსი) დიალექტიკოსისთვის მხოლოდ ერთი ალტერნატივაა: ან სულელია, ან განზრახ ედება აბდა-უბდას.

დიალექტიური აბდა-უბდის მწვერვალზე მიაღწია ჩვენმა მოწინააღმდეგემ შემდეგ ფრაზაში, რომელშიდაც ის ამბობს, რომ „რევოლიუციონურია მოძრაობა (უნდა იყოს დიალექტიური ავტ. შენ.), როცა პროგრესიული (როგორც ჩანს, რეგრესი არ შედის ამ განსაზღვრაში) ელემენტები სტიქიურად განაგრძობენ... მუშაობას, როცა მათ წვრილ-წვრილი, წაფლებითი ცვლილება შეაქვთ ძველ წესებში“. ესე იგი ჯერ არსებობს წმინდა რიცხვი*) (ЧИСТОЕ КОЛИЧЕСТВО), რომელიც გროვდება და შემდგომ გადაიქცევა თვისებად, რევოლიუციად, „როცა იგივე ელემენტები (საოცარია, რადგან დიალექტიკას თურმე ერთდა იგივეობა, ТОЖЕСТВО სწამს და ამასთანავე მუდმივი ცვლა და სხვა და ხვდობა სწამს)... ჯგუფებიდან... იმსკვალებიან... მიექანებიან... მოსპონ ძველი წესები მათი ნიშნებლივი თვისებებით“. *) თურმე, ნუ იტყვიო, ძველ რიცხვთა გროვას თავისი ნიშნებლივი თვისებები თან ჰქონებია, მაგრამ საოცარია, როგორღა მოახერხა ბ-ნმა კო...მ რაოდენობითი ცვლილების ე. ი. რიცხვითი ცვლილების თვისებითი ცვლილებათ გადაიქცევა თუ ძველ რიცხვითი ცვლილებას, ევოლიუციონურ მოძრაობას თავისი ნიშნობლივი თვისება თან ჰქონდა. იქნება წყალის წყალად გადაიქცევა ან სხვა ამ გვარი რამე დიალექტიკას შეეძლოს, მაგრამ ინდუქტიურ-დედუქტიური ლოლიკა რომ ამ შემთხვევაში არა თუ შესაძლებელია ჯვარს ეცვას, არამედ კიდევ აწამა და ჯვარს აცვა საარაკო კო...მ ეს უკვე ცხადია. ცხადია აგრეთვე, რომ „ევოლიუციონური მოძრაობა, და დიალექტიური მოძრაობა (იხილეთ პლენხან.) ამ საარაკო ვაჟ-

*) კურსივი ჩვენია.
* იხ. ქარ. № 1

*) კურსივი ჩვენია.
*) კურსივი ჩვენიცაა და ავტორისაც.

ბატონისთვის ერთი და იგივეა, მაგრამ მაშინ დიალექტიკა და ევოლიუცია ხომ ერთი და იგივე გამოდის. თუ ჩვენ ვაუბრებით დიალექტიკა ევოლიუციათ მიახნია (როგორც მარქსისტების უმეტესობას მიახნია) იმ შემთხვევაში იძულებული ვართ შარლატნებათ დავსახოთ დიდრო, ლამარკი, გიოტე, დარვინი, სპენსერი ერთი მხრით ან შარლატნებადვე დავსახოთ მარქსი, ენგელსი და მთელი კლიკა მეორე მხრით. ან ერთი ან მეორე. არჩივთ, რადგან ევოლიუციონურა თეორია საცილობლად გახდა ამ ორ ჯგუფს შორის.

ვაუბრებთ კო... თუ კუ არჩევს იმ დიალექტიკას, რომელსაც ის თავყვანს სცემს და რომლის ხმარების ნიქს სრულიად მოკლებულია.

ეს ახირებული ჭკუის ჭურჭლის პატრონი ამბობს, რომ „პასკალი და ლეიბნიცი რევოლუციონერები არ იყვნენ, მაგრამ მათგან აღმოჩენილი მათემატიკური მეთოდი მეცნიერულ მეთოდთ არის დღეს აღიარებული.“ ამ გვარივთ მისი აზრით ჰელმპოლცი და მაიერის აღმოჩენანი, რომლებიც მეცნიერებას სფუძვლად დაედვენ მიუხედავად იმისა, რომ ავტორები რევოლიუციონერები არ იყვნენ და სხვა და სხვა, მაშასადამე, დაასკენის უვიცობით თუ მარქსიზმით თავ-ნატკენი კუ, „არც ჰეგელს დაუშლიდა მისი არა რევოლიუციონერება მეცნიერული მეთოდის შემუშავებას.“ ამაზე ცოტა წინეთ კი ეს უცნაური ეკზემპლიარი „კრიტიკოსისა“ და მწერლისა ამბობს, რომ „მარქსიზმი არ არის მარტო სოციალიზმის თეორია, — ეს მთელი მსოფლიო მხედველობაა, ფილოსოფიური სისტემაა, საიდანაც გამომდინარეობს მარქსის პროლეტარული სოციალიზმი. ამ ფილოსოფიურ სისტემას — კი დააქტიუნი მატერიალიზმი ეწოდება.“ „ცნობილია, მარქსიზმის დასურათება — ეს იმავ დროს დააქტიუნი მატერიალიზმის დასურათება იქნება.“

ვაუბრებთ კო... ნამდვილი კუს ბუნებეს და ჩვეულებეს უნდა იყოს, როგორც აქედგან ჩანს მისი გონება ისე მოუხეშავი და მძიმეა, რომ არ შეუძლია წინანდელი პირდაპირ მომყოლი შემდეგს დაუკავშიროს თუ კუს „აზრით“ მარქსიზმიდგან გამომდინარეობს მარქსის პროლეტარული სოციალიზმი,“ თუ მისი „აზრით“ „ამ ფილოსოფიურ სისტემას დააქტიუნი მატერიალიზმი ეწოდება,“ თუ „მარქსიზმის დასურათება, იმავ დროს დიალექტიური მატერიალიზმის დასურათება იქნება, მაშასადამე დააქტიუნი და მარქსიზმი დაუშობრებელი რამ

ყოფილან, მათ შორის კავშირი ყოფილა. ამას, თანავე ჰელმპოლცი, მაიერი, ლამარკი და დარვინი ნამდვილი რევოლიუციონერები იყვნენ იმ გონებრივ რეიმში, რომლის კედლები მათ შეანგრის და რომელიც მათ რებრესიებით გაუმასპინძლდა.

ჰეგელთან შედარებით მარქსი პატარა ფინაა და ცნობილია, თუ როგორ შეკავშირებულია ჰეგელის სისტემა მის დიალექტიურ მეთოდთან. ყველა ეს დაბრკოლება კო...ს გონების კუსავით მოძრაობაში ბუნებრივია და ამ გვარი გონება შესძლებს მის მონელებას, მაგრამ, როგორ ახერხებს მისი გონებრივი კუჭი ისეთი მეცნიერული ტყუილის და ისტორიული ურცხვობის მონელებას, როგორც მაგალითად თქმა იმისი, რომ „რაც ჰეგელს დაუშლიდა მისი არა რევოლიუციონერობა მეცნიერული მეთოდის შემუშავებას“: ჰეგელის და მარქსის მეთოდი დიალექტიკა არის და მეცნიერების კი ინდოქცია დედუქცია; რომელია მაშასადამე მეცნიერული? როდის იყო დიალექტიკა მეცნიერების მეთოდთ? მეცნიერული ის არის, რომელსაც მეცნიერება ხმარობს — ინდუქ-დედუქცია. დიალექტიკა მეცნიერების მეთოდი კი არ არის, არამედ მოცლილ სპეკულიანტების და მეტაფიზიკოსის საქმე.

კუ მიუთითებს შ. გ — ს წერილებზე ნობათის მე-3 და მე-8 ნომერში და კროპოტკინის ბროშე. „მეცნი. და ანარქ.“, სადაც დიალექტიკა მეტაფიზიკად არის დასახული და გამწარებული ღრიალებს: „ჩემი, შენ ვითხარ გული მოგიკალო.“ საწყალი კუ. კუ რა არის თვით, რომ მისგან გადმოვილოთ და მოვახსენოთ კო...ს! დიალექტიკის გასამართლებლად საწყალი კო... იმეორებს იმ ტყუილს, რომელიც დიალექტიკისავე გასამართლებლად მარქს-ენგელსმა გამოიგონეს; ტყუილის ერთ აუცილებელ საქროებას შეადგენს ახალი ტყუილის გამოგონება ძველი ტყუილის გასამართლებლად — ასე მოიქცა მარქს-ენგელსი დიალექტიკის გასამართლებლად. ეხლა, კო...ს არ უნდა ჩამორჩეს ტყუილის გამართლებაში თავის პაპებს დიალექტიური ტყუილისას და იმეორებს ნანდერძვე არგუმენტს: ის ამბობს, რომ დიალექტიკა მეტაფიზიკასთან ბრძოლაში დამწიფდა, მან ამ ბრძოლაში ისახელა თავი, და ანარქისტების აზრით კი გამოდის, რომ დიალექტიკა მეტაფიზიკა ყოფილა!“ გადახედეთ მთელ ისტორიის ფილოსოფიას და დაინახავთ რომ ყველა მეტაფიზიკოსი, მეტად თუ ნაკლებად შესამწიფევი დიალექტიკოსები იყვნენ. კუ ქე

მინც ფურიეს ფილოსოფიის ისტორიამდი მიხიხებულებო და ჩაეხდნა შით. იქ დანახავდა, რომ „თანამედროვე მეტაფიზიკა სცნობს ცვალებადობაში ჰერაკლიტესთან ერთად იდუმალ ერთდღივეობას წინააღმდეგებისა და შესაძლებლად ხედავს საგრძნობელ ქვეყნის დანახვაზე სთქვას: „არაფერი არ არსებობს, არამედ ყოველი შენდება.“

„ანარქისტების“ მამამთავარი პრუდონი, ამბობს კო... ამბობდა, რომ ქვეყანაზე არსებობს ერთხელ და სამუდამოთ განსაზღვრული უცვლელი სამართლიანობა“ და სხვა და აი ამიტომ უძახდნენ მას მეტაფიზიკოსსაო. უბადრუკი კო... სოციალ-დემოკრატები ვერ წარმოუდგენია უმამამთავროდ. მისი აზრით, როგორც შეუძლებელია ორი მამა, ჰყავდეს კაცს ისე შეუძლებელია ერთი მამამთავარი არ ჰყავდეს პარტიას—პოლიტიკურ პატრიარქალურ ოჯახს. ამიტომ ანარქისტებსაც უნდა ჰყავდეს მამამთავარი. მახლას კო...ს ჰკუთას! პრუდონი, რომ მეტაფიზიკოსი იყო მეთოდოლოგიაში, ფილოსოფიაში მაგაში ყველა ანარქისტი დაეთანხმება კოს, ხოლო პრუდონი რომ დიალექტიკოსი იყო მაგაში ძალა უნებურად უნდა დაევეთანხმოს კუს ჰკუთის პატრონი კო, რადგან თვით მარქსი დაქებით ამბობს, რომ დიალექტიკით მოეწამლე პრუდონი ჩვენი მეგობრობის დროსო.

„პრუდონის ქართველი მწაფეები, *) ამბობს უსინდისოდ და ურცხვად ტყუილის მოლაპარაკე კო, გადმომდგარა“ და სხვა. ვინ არის ქართველი პრუდონისტი ჩვენ არ ვიცით და ისინი ვინც ჩვენში ამტყდარ კამათში მონაწილეობას იღებდნენ, ნამდვილად ცნობილია, პრუდონისტები არ არიან. კო ძლიერ ურცხვი და სინდის გარეცხილი მწერალი ბრძანდება. თვალი სულ იმაზე უჭირავს აბა რა გორ მოვანერხო ტყუილების გამრავლება, ვინძლო ერთი მინც გასხლტეს მტრის ბანაკში და არეულობა გამოიწვიოსო.

„ენგელსი ებრძოდა ხსენებულ დოგმებს დიალექტიკური მეთოდის შემწეობითო,“ ამბობს, „შინაური პუბლიცისტი“ კო დიახ მარქსის მეთოდი დიალექტიკა იყო, აბსოლიუ-

ტისტ ჰეგელის მეთოდიც დიალექტიკა იყო ფიხტე, შელინგის მეთოდიც დიალექტიკა იყო-პარმენიდის მეთოდიც დიალექტიკა იყო, აგრეთვე ზენონის, გორგიასი, დემოკრიტის, ჰერაკლიტის, პლატონის და მრავალ სხვა მეტაფიზიკ აბსოლიუტისტების მეთოდი დიალექტიკა იყო; ესენი ყველა ერთი მეორეს ებრძოდნენ და აუმჯობესებდნენ თავიანთ დიალექტიკას, მაშასადამე მართალია კო, როდესაც იმეორებს მარქს-ენგელსის და კომპანიის ტყუილს, რომ დიალექტიკა მეტაფიზიკასთან ბრძოლაში დამწიფდა, მან ამ ბრძოლაში ისახელა თავი,“ მაგრამ როდესაც ორი სისულელე ერთი მეორეს ებრძვის და ერთი მეორეს სძლევს ეს იმას არ ნიშნავს, რომ გამარჯვებული სისულელე თვით გონიერებააო, ისე მაშინ როდესაც ორი მეტაფიზიკა ერთი მეორეს ებრძვის. ჩვენ ჩვენი მხრით ყოველ მეტაფიზიკას ვებრძვით თუნდაც გამარჯვებული იყოს ის.

ესლა ვნახოთ ნიმუში კო...ს არა-კეთილსინდისიერობისა.

იშვიათი ეკვემპლიარი ლიტერატურის მწარმოებლისა, შუღერი პოლემიკაში, ვაჟბატონი კო... ბრძანებს, რომ „ნობათის“ მერვე ნომერში შ. გ. ამბობს, რომ „დიალექტიკური განვითარება კატასტროფისტული განვითარებაა და სხვა და სხვა, რომ „კიუვიის კატაკლიზმებს უცნობი მიზეზი წარმოშობდა, მარქს-ენგელსის კატასტროფებს დიალექტიკა.“ დავიმახსოვნოთ, რა უთქვამს დიალექტიკის შესახებ შ. გ.—ს „ნობათის“ მერვე ნომერში, დიალექტიკის შესახებ და არა სხვა რამეის.

შემდეგ ამისა კო... ამბობს *) რომ იგივე ავტორი შ. გ. „ნობ.“ მეექვსე ნომერში ამბობსო, რომ „მარქსიზმი დარვინიზმს ეყრდნობა და კრიტიკის თვალთ არ უყურებს მასო“.

ამ ორი ადგილის მოყვანის შემდეგ კო ღრიალებს: დახეთ! დახეთ! ეს რა ამბავია! „გრუბი აშიბკა“ ვნახე შ. გ. ლოლიკაშიო! ლოლიკა იმისია, რომ კაცმა მოიხმაროს და ლოლიკის შეუცდომლად მოხმარება კი ღმერთის, მარქსის და სოციალ-დემოკრატის საქმეა, მე აღამიანად მიმაჩნია თავი, და ლოლიკური შეცდომა რომ ჩავიდინო, რა საკვირვე-

*) კურსივი ჩვენია.

*) ახალი დროება. №-6

ლია, მაგრამ მაგარი და ჩვეულებრივი სინდისის მიერ, გარნა კოს სინდისისა, მოუნებლობა განზრახ აღმოჩენა ლოდიკური შეცდომისა იქ, სადაც ეს შეცდომა არ არსებობს და თუ შეუგნებლად აჩენს კო ამ გვარ ლოდიკურ „გრუბი აზიბკას“, მაშინ თვით ყოფილა „გრუბი“ ქკუის პატრონი ან შეუგნებელი—ეს ტავტოლოგიაა. არჩიოს კო...მ რომელი ურჩევნია, ხელოვნური შეუგნებლობა—ხელოვნური უსინდისობა, თუ ბუნებრივი შეუგნებლობა—ბუნებრივი უსინდისობა, ე. ი. დაბადებით სისულელე. ეხლა ვნახოთ რაში გამოიხატება ხელოვნური თუ ბუნებრივი არ ვიცა უსინდისობა, არ ვიცა სისულელე.

შემდეგი იქნება

თბილისის რკინის ზვის მუშათა შორის.

მართალია ჩვენი მუშები წაიკითხავენ თუ არა ამ ორიოდ სიტყვას, სუნით დაუწყებენ ძებნას იმ მუშას, რომელმაც გაბედა და დასწერა ის, რაც ეხლა უნდ ვაუწყო მკითხველს.

ამ რამდენისამე დღის წინ გამოვიდა სინდიკალური ფურცელი. როდესაც ნახეს და წაიკითხეს თ. რ. გ. მოწინავე მუშებმა ეს ფურცელი, ჯერ გაიცინეს, შემდეგ დაუწყეს გაკრიტიკება და ბოლოს ლანძღვა. მაგრამ მკითხველი ნუ იფიქრებს, რომ იმათ იციან სინდიკალიზმის მნიშვნელობა. რათ ხდება ეს ასე? ეს იმისთვის ხდება, რომ აიღებს თუ არა რომელიმე მუშა ხელში არა ს. დ. წიგნაკს ან გაზეთს მაშინათვე ეცემიან გაქნილი მოლაპარაკებები, დაუწყებენ ლანძღვა, დაცინვას, რის გამო მუშაც ძალა უნებურათ ხელს უშვებს, რადგან იცის მათი რისხვის გემო

მე მომყავს ჯერჯერობით ერთი მაგლითი დესპოტობისა. ამ ერთი კვირის წინეთ ლაპარაკი იყო იმაზედ თუ ვის რამდენი მოუმატათ. („ლიტენის“ ცეხში). რაღათქმა, უნდა დაიწყეს განაწილება იმის თუ ვის რამდენი მოემატოს ჯამაგირზეო, და დაამთავრეს კიდრცა. ამდროს წამოდგა ერთი მუშათაგან და სთქვა მე რაღა დავაშავევო? მერმეთ იცით მკითხველო, რა პა-

სუხი მილო? შენ წადი და იმპარტიას მოსახოვო რომელსაც ეკუთვნის, ისინი, მოგიმატებენო. ჯერ არაფერი უფლება არ აქვთ ხელში და როგორ იქცევიან, თუ ცოტაოდენი უფლება ექნებათ ხელში მაშინ ხოცვას! და ციხეში დაღობას არ დაიშურებენ, როგორც ეხლა მთავრობა შერტობა. აი რას ნიშნავს შემოფარგლულ პარტიის ხალხის მოქმედება; იმის მაგივრათ, რომ იდეური ბრძოლა გასწიონ ისინი დაცინვის მეტს არაფერს აკეთებენ, მაგრამ განა ჩვენს მუშებს იმდენი შეაგნებინეს, რომ იდეურათ იბრძოლონ? მაშინ ხომ დაიღუპებიან.

დაგიწყებენ ლანძღვას თუ არა, მაშინვე გეტყვიან, რომ შენც ფსიხოპატი ხარ და მაგ მოძღვრების მიმდევარიო. ეს იმისთვის ხდება ასე, რომ სალაპარაკო ბევრი აქვთ და ვაცნობა რომელიმე პარტიასთან ან სხვა პარტიულ ლიტერატურასთან მეტად მიაჩნიათ, იმათვის მეტია იცოდნენ სხვა რამე გარდა თავისი მამაუჩვენისა და აი სწორედ ეს ღუპავს მათ.

განცხადება

22 ივლისიდან ქალ. თბილისში გამოდის

ყოველ—კვირეული ქართული სამეცნიერო—ლიტერატურულ-კრიტიკული და საზოგადოებრივ—ეკონომიური გაზეთი

„ქარიშხალი“

მიიღება ხელის მოწერა მხოლოდ პროვინციებდან, გაზეთი ეღირება წლიურათ 3 მან. ნახევარწლით — 1 მ. 50 კ. სამი თვით 80 კაპ. ცალკე ნომერი თბილისში ღირს მათი შაუჩიკი, პროვინციაში — 6 კაპ.

გაზეთის რედაქცია და კანტორა ყოველდღიანა. დღით 10—2 ს. და საღამომით — 5—7 ს. კვირა-უქმე დღე 10—12 ს.

აღრესი: Тифлисъ: Семеновская ул. №4 типографя „Надежда“ редактору газеты „Каришхали“.

რედაქტორ-გამომცემელი იმ. ებრაელიძე